

природні об'єкти. Так учасники Каришинських читань ознайомилися з Гоголівськими місцями і їхніми навчальними закладами; побували у Гадяцькій середній школі-інтернаті, де побачили специфіку організації навчально-виховного процесу для дітей з вадами здоров'я; познайомилися з Дослідною станцією лікарських рослин Інституту агроекології Української академії аграрних наук с. Березоточа Лубенського району; побували у Мгарському Спасо-Преображенському монастирі, де познайомилися з його історією та сучасним господарством; їздили на батьківщину А.П. Каришина у Шишацький район і там обмінювалися досвідом з учителями Шишацької спеціалізованої школи імені В.І. Вернадського, з якою кафедра уклала угоду про співпрацю; відвідали Регіональний Ландшафтний парк "Диканський", де його співробітники провели цікаві екскурсії і ще багато місць, які стали полігоном наукових студій. Часто на другий день організовувалися виїзди до біостанціону "Лучки", а нині Регіональний парк "Нижньоворсклянський", де проводилися цікаві екскурсії та семінари. У другу половину дня учасники Каришинських читань запрошувалися для проведення семінарів у Ботанічний сад Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, який є родзинкою природничого факультету. Вже сьогодні можна буде ознайомитися з оновленими колекціями рослин відкритого та закритого ґрунту Ботанічного саду, а завтра відбудеться цікава поїздка до Диканьки.

Отже, Каришинські читання перебувають у стані процвітання, мають міжнародне визнання, відповідають потребам сучасної особистісно орієнтованої освіти, саме тому являють собою визначну подію у міжнародному освітньому просторі.

РОЛЬ СИСТЕМИ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Мартинець Л.А.

Вінниця, Полтава

З розвитком науково-технічного прогресу все більшого значення набуває додаткова освіта дорослих. Стрімке зростання наукового знання, зміна технологій, зміна організації виробництва – все це призводить до того, що для ефективного здійснення практичної професійної діяльності одного разу отриманої освіти недостатньо. Перетворення кінцевої освіти в безперервну, що стало загальноосвітньою тенденцією другої половини ХХ століття, призвело до зростання значущості такої форми освіти, як неформальна освіта дорослих, що охоплює найбільш довготривалий період у житті людини і в системі її неперервної освіти.

Проблема неформальної освіти дорослих в Україні ще слабо розвинена, слабо представлений узагальнюючого характеру матеріал, однак це не означає відсутності актуальності цієї проблеми. І якщо стосовно безперервної освіти вже склалися певні теоретичні позиції (А. Вербицький, Б. Гершунський, М. Кларін, Н. Нечаєв, Н. Сергєєв та ін.), то теорія неформальної освіти дорослих знаходиться в стадії активної розробки. На рубежі століть з'явився ряд робіт, в тій чи іншій мірі звернених до даної проблеми. Автори формулюють принципи побудови системи професійної, додаткової неформальної освіти дорослих (О. Аніщенко, А. Вербицький, А. Мітіна, Н. Ничкало, А. Новиков, Л. Сігаєва та ін.); вирішують питання філософії освіти (Б. Гершунський, Г. Ільїн, А. Реан та ін.), психології освіти, важливі для вирішення проблем додаткової освіти дорослих (Н. Андрєєв, А. Бодальов, С. Зінченко та ін.); досліджують роль вищої школи в розвитку безперервної та неформальної освіти (А. Коржуєв, Н. Литвинова, О. Щербак та ін.); визначають принципи управління системами освіти дорослих та додаткової освіти дорослих зокрема (В. Горшкова, А. Жиліна, В. Подобед та ін.); розкривають специфіку андрагогіки як науки про навчання дорослих і формулюють основні андрагогічні принципи навчання (С. Вершловський, І. Колесникова, Л. Лук'янова, А. Мітіна, Н. Ничкало та ін.), піднімають проблеми дистанційної освіти як однієї з форм додаткової освіти дорослих (В. Кашицин, А. Орлова, А. Хорошилов, С. Щенніков та ін.), розглядають становлення та сучасний стан теорії навчання дорослих за кордоном (Н. Бідюк, О. Василенко, С. Вершловський, Б. Вульфсон, Б. Гершунський, А. Джурицький, М. Кларін, А. Мітіна, О. Огієнко, Н. Пазюра та ін.).

Незважаючи на різноманітність наявних наукових досліджень в сфері неформальної освіти дорослих все ще залишається багато питань, які потребують глибокого теоретичного осмислення. Накопичений людською цивілізацією досвід, успіх інших країн у цій галузі підтверджують необхідність вивчення зарубіжного досвіду з метою виявлення, зіставлення і застосування в подальшому в теорії і практиці сучасної освіти успішних способів розвитку неформальної освіти дорослих, ефективних технологій навчання дорослих людей, одночасно враховуючи свій власний історично сформований потенціал.

На сучасному етапі можна відзначити, що в країнах Європи прийняті і успішно реалізуються

закони, що регламентують сферу освіти дорослого населення та форми її реалізації. Неформальна освіта більшою мірою є смисловим і пріоритетним видом безперервної освіти. Термін неформальна освіта був введений в педагогічний ужиток в 60-70-і роки ХХ століття і визначається як будь-яка організована поза формальною освітою освітня діяльність, яка доповнює формальну освіту [3]. Завдання неформальної освіти в забезпеченні, освоєнні умінь і навичок, необхідних для соціально та економічно активного громадянина країни.

Важливість і актуальність аналізу зарубіжного досвіду розвитку освітніх систем відзначається багатьма вітчизняними вченими (Н. Бідюк, О. Василенко, С. Вершловський, Б. Вульфсон, Б. Гершунський, А. Джурицький, М. Кларін, А. Мітіна, О. Огієнко, Н. Пазюра та ін.).

Участь вікових груп населення у всіх формах і рівнях навчання стало центральним завданням соціальної політики багатьох країн. У Великобританії, ряді країн Європи, Китаї, США, Південній Кореї, Японії принцип «безперервної освіти» носить законодавчий характер. Дана обставина є одним із спонукальних чинників проведення реформ для поліпшення якості життя громадян. У теорії педагогіки система термінів, якими позначається в міжнародній та вітчизняній практиці система навчання дорослого населення, вибудовується навколо понять «безперервність», «довічність», «додатковість» і форм освіти «формальна», «неформальна», «інформальна», «відкрита», «дистанційна» [2]. Дані поняття використовуються для розгляду питань, що дозволяють описати ту обставину, згідно з якою освіта в кожній країні має бути організована таким чином, щоб для кожного члена суспільства воно могло тривати протягом усього життя, причому кожна наступна форма активності могла доповнювати попередні.

У цьому зв'язку є продуктивним звернення до досвіду побудови системи додаткової освіти дорослих у Великобританії, оскільки в цій країні успішно функціонує і постійно вдосконалюється система додаткової освіти дорослих, що має міцну теоретичну основу. Цьому виду освіти приділяється велика увага як з боку різних державних і приватних установ, які вирішують організаційні, фінансові та предметно-змістовні питання його розвитку, так і з боку вчених, що займаються дослідженням дидактичних і методичних проблем додаткової освіти дорослих, що відображено в численних публікаціях і доповідях на наукових конференціях, організованих багатьма британськими університетами та асоціаціями. У більшості британських університетів є факультети додаткової та заочної освіти дорослих, які займаються організацією відповідних програм.

Монографії відомих британських експертів у сфері неформальної освіти дорослих С. Брукфілда, П. Джарвіса, А. Коулмана, Ст. Макніра, П. Ласлетта, А. Роджерса, Дж. Роджерса, М. Тайта, К. Тітмуса, Дж. Філда і багатьох інших досі не перекладалися на українську мову і тому залишаються невідомими більшості вітчизняних фахівців у галузі освіти. В умовах швидкого розвитку ринку додаткових освітніх послуг в Україні знайомство педагогів з основними теоретичними положеннями і практикою розвитку цього освітнього напрямку, його критичне осмислення і творче застосування кращих ідей могло б сприяти вирішенню актуальних завдань вітчизняної неформальної освіти дорослих.

Незважаючи на актуальність дослідження додаткової освіти дорослих, у вітчизняній педагогіці поки відсутні дослідження, цілеспрямовано присвячені вивченню розвитку і сучасного стану системи неформальної освіти дорослих у Великобританії, Україні та інших країнах. Отже, перспективним є детальний розгляд системи неформальної освіти дорослих у країнах ближнього та далекого зарубіжжя.

Література

1. Вершловский С.Г. Образование взрослых в России: вопросы теории // Новые знания. – 2004. – № 3. – С. 1-7.
2. Воронин А.С. Словарь терминов по общей и социальной педагогике. – Екатеринбург: УГТУ-УПИ, 2006.
3. Онушкин В.Г., Огарев Е.И. Образование взрослых: междисциплинарный словарь терминологии. – СПб. – Воронеж, 1995. – 231 с.
4. Основы андрагогики: терминолог. слов.-справочн. для студ. соц.-гуманит. спец. / сост. В.В. Маслова. – Мариуполь, 2004. – 19 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ